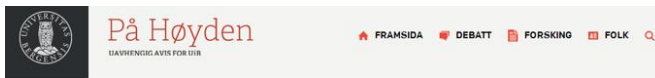

Petroleumsforskning og forskningsetikk

Forskningsetisk forum 18. september 2014

Bakgrunn:

Petroleum eller energi-omstilling?

Publisert: 26. mars 2013 Oppdatert: 26. mars 2013, 14:22

LESERBREV: Slik jeg kjenner noen av god til rette for å få frem mer spennende energiforsyning og bruk.

I oppslaget "Statoil-pengar til fleire?" uttaler i

Bergensforsker: Oljeforski

- Klimakrisen gjør forskning for å utvinne mer olje uetisk, mener UIB-prof

NTB
Publisert 26. januar 2014 11:27 Oppdatert 26. januar 2014 11:28

Forskning som gjør det mulig for oljeselskaper å hente opp mer olje og gass kan bli stemplet som uetisk. Universitetet i Bergen vil ha tver på

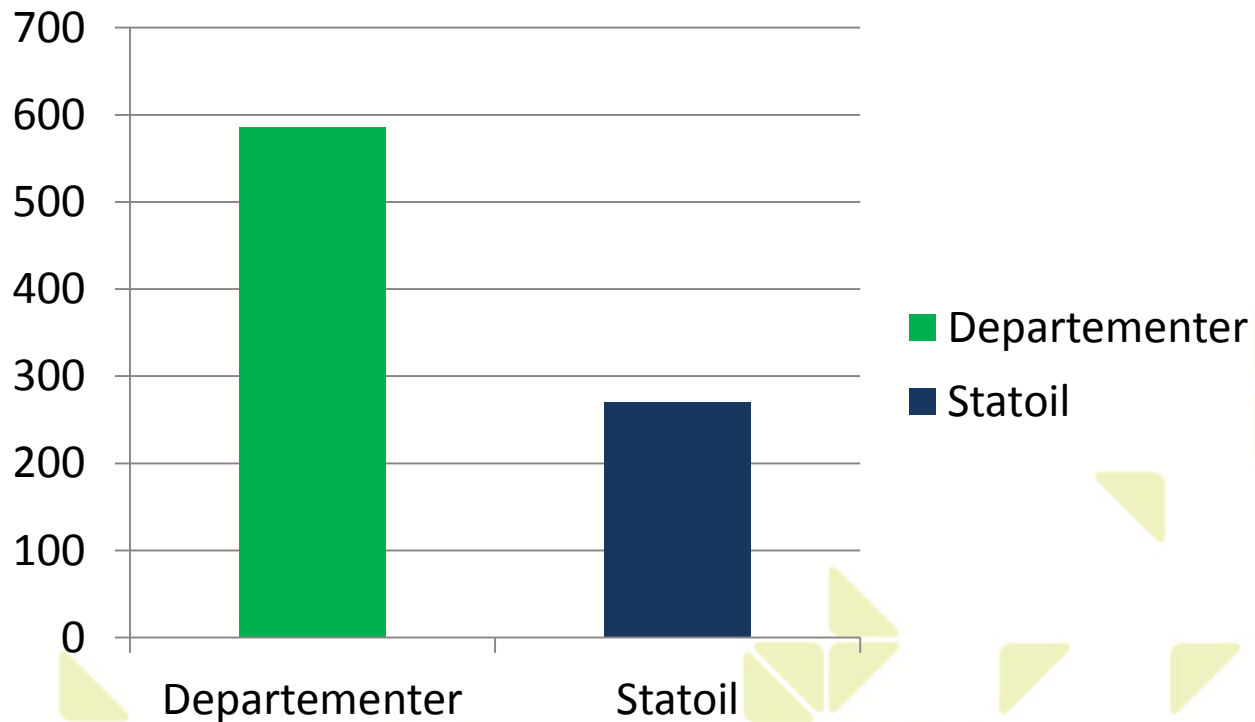
Statoil offshore gas platform, Oseberg oil field 140kms from Bergen, Norway. Photograph: Bloomberg/Getty Images

Saksgrunnlag:

- Redegjørelser fra samtlige universiteter, Statoil, Kunnskapsdepartementet og Olje- og energidepartementet og Norges forskningsråd
- Universitetene ble bedt om å besvare følgende:
- *Hvilke typer avtaler er inngått med Statoil eller andre aktører i oljeindustrien de siste 5 årene? I de tilfeller hvor det har vært inngått lignende avtaler som ved UiB, ber vi om kopi av de avtaler som er inngått. Gi gjerne eksempler på prosjekter som er gjennomført under disse avtalene.*
- *Hvilke strategiske, forskningspolitiske og forskningsetiske vurderinger har ligget til grunn for samarbeidet fra universitetets side?*
- *Hvilke vurderinger har universitetet foretatt med hensyn til hvilket ansvar universitetet har i forhold til de store energi- og miljøutfordringer vi står ovenfor?*

Bevilgninger til petroleumsforskning i Norge

2014

Rapportene fra FNs klimapanel

FORSKNINGSETISKE RETNINGSLINJER FOR NATURVITENSKAP OG TEKNOLOGI

Sentrale prinsipper:

- Uavhengighet
- Åpenhet
- Bærekraft
- Føre var
- Ansvar

Uavhengighet

20. Forskeren har plikt til å være åpen om mulige interessekonflikter

- Åpenhet i forskningen og om forskerrollen er viktig for å sikre forskningsmessig kvalitet. Forskere som er tilknyttet f. eks politiske eller religiøse interesser og forskere som påtar seg oppdrag fra industri eller myndigheter, kan være med på å skape usikkerhet omkring forhold som kan ha påvirket forskningens resultater. Åpenhet om ulike roller og andre eksterne tilknytninger som forskeren har, kan på den andre siden være med på å skape større trygghet for at forskningsresultatene er uavhengige og pålitelige.
- Dette innebærer at:
  - a) Forskeren legger fram til innsyn informasjon om relevante økonomiske forhold.
  - b) Forskeren legger fram til innsyn aktuelle verv og annet arbeid i politiske, religiøse eller andre verdibaserte foreninger som kan tenkes å påvirke forskningen.
  - c) Når det oppstår mulig konflikt mellom ulike roller, skal forskeren klargjøre i hvilken grad han eller hun taler ut fra forskerrollen eller ut fra andre roller.**

Uavhengighet

(fortsetter)

”NENT mener at universitetene, i lys av det omfattende samarbeidet med petroleumsnæringen, i større grad bør være seg bevisst sitt ansvar som kunnskapsprodusent i et landskap med interessekonflikter. I den forbindelse etterlyser komiteen en grundigere refleksjon fra universitetenes side over sin mulige konserverende rolle gjennom sitt samarbeid med petroleumsnæringen.”

Åpenhet

20. Forskeren har plikt til å være åpen om mulige interessekonflikter

- Åpenhet i forskningen og om forskerrollen er viktig for å sikre forskningsmessig kvalitet. Forskere som er tilknyttet f. eks politiske eller religiøse interesser og forskere som påtar seg oppdrag fra industri eller myndigheter, kan være med på å skape usikkerhet omkring forhold som kan ha påvirket forskningens resultater. Åpenhet om ulike roller og andre eksterne tilknytninger som forskeren har, kan på den andre siden være med på å skape større trygghet for at forskningsresultatene er uavhengige og pålitelige.
- Dette innebærer at:
  - a) Forskeren legger fram til innsyn informasjon om relevante økonomiske forhold.**
  - b) Forskeren legger fram til innsyn aktuelle verv og annet arbeid i politiske, religiøse eller andre verdibaserte foreninger som kan tenkes å påvirke forskningen.**
  - c) Når det oppstår mulig konflikt mellom ulike roller, skal forskeren klargjøre i hvilken grad han eller hun taler ut fra forskerrollen eller ut fra andre roller.

Åpenhet

(fortsetter)

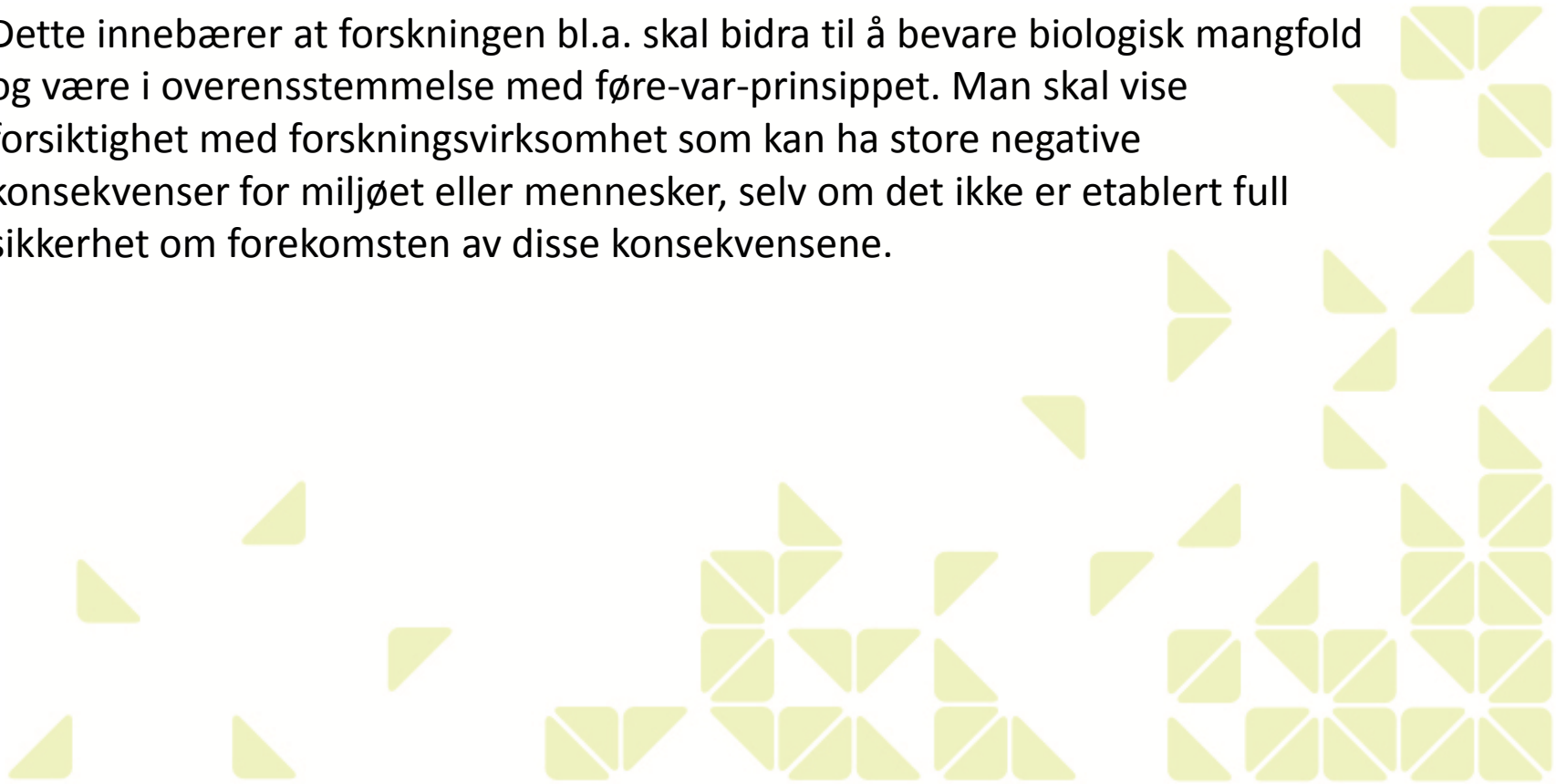
”NENT påpeker at det mangler en koordinert oversikt over finansiering til petroleumsforskning i Norge i dag. Komiteen anbefaler at universitetene i større grad bidrar til å fremme åpenhet og oversikt over omfang og betydning av petroleumsforskning og omstillingsforskning.”

Bærekraft

2. Forskingen skal være i overensstemmelse med bærekraftig utvikling og respekt for miljøet.

- Dette innebærer at forskningen bl.a. skal bidra til å bevare biologisk mangfold og være i overensstemmelse med føre-var-prinsippet. Man skal vise forsiktighet med forskningsvirksomhet som kan ha store negative konsekvenser for miljøet eller mennesker, selv om det ikke er etablert full sikkerhet om forekomsten av disse konsekvensene.

Bærekraft

(fortsetter)

”NENT mener at en oppfylld av målsetningen om bærekraft krever en energiomstilling og kunnskapsutvikling. Det tilligger forskningsbevilgende myndigheter og forskningsinstitusjonene et ansvar i denne sammenhengen, og universitetene har et særlig ansvar i kraft av sin rolle som kunnskapsbærer.

Petroleumsforskning har fortsatt en rolle å spille i en omstillingsprosess, eksempelvis om det sikres en forsvarlig balanse mellom forskning på ulike energikilder, der forskning på fornybar energi og hvordan de negative økologiske konsekvensene kan reduseres utgjør viktige bestanddeler. NENT mener fokuset ikke først og fremst må ligge på det enkelte forskningsprosjekt.”

Føre var-prinsippet

- **11. Der hvor det foreligger plausibel, men usikker kunnskap om at en teknologisk anvendelse eller en utvikling av et forskningsfelt kan føre til etisk uakseptable konsekvenser for helse, samfunn eller miljø, skal forskere innen det angjeldende forskningsfeltet bestrebe seg på å bidra med kunnskap som er relevant for anvendelsen av føre-var-prinsippet.**
- Dette innebærer at forskeren skal samarbeide med andre relevante parter i anvendelse av føre-var-prinsippet. Føre-var-prinsippet defineres her på følgende måte: «Når menneskelige aktiviteter kan føre til moralsk uakseptabel skade som er vitenskapelig rimelig, men usikker, skal man foreta handlinger for å unngå eller minske slik skade.» Dette prinsippet er viktig for store deler av den naturvitenskapelig-teknologiske forskning, og forskere har et medansvar for å legge forholdene til rette for vurderinger i forhold til føre-var-prinsippet.

Føre var-prinsippet

(fortsetter)

”NENT fastslår at føre var-prinsippet må gjøres gjeldende. Målsetningen om bærekraft og føre var-prinsippet krever aktiv handling for å fremme omstilling selv om det er usikkerhet knyttet til de alvorlige fremtidige miljøkonsekvensen”e.

Ansvar

- Retningslinjene henvender seg til så vel enkeltforskere som forskningsinstitusjoner. Retningslinjene retter seg også mot instanser som påvirker forskning og de konsekvenser forskningen har.

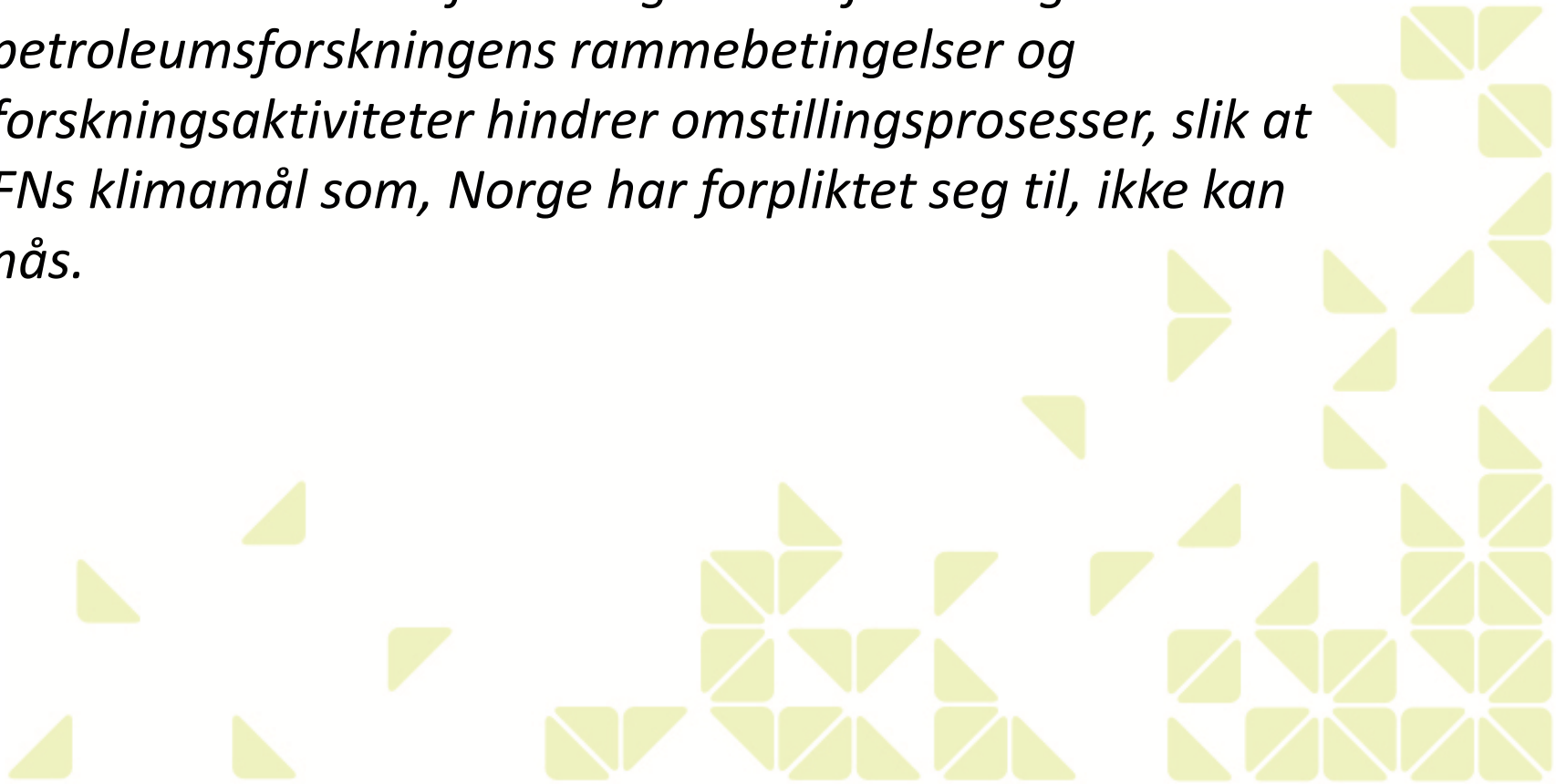
Ansvar

”NENT ser en reell fare for et ansvarsvakuum. Energi- og miljøutfordringene vi står overfor er kollektive, og handler om hvordan alle aktører samvirker. De forskningsfinansierende instansene har et stort ansvar, de må sikre at forskning som bidrar til omstillingen prioriteres, og de må gjøre en større innsats for å samkjøre norsk forskning innen dette feltet.

Universitetenes må bidra med ny kunnskap i en omstillingsprosess og må være en pådriver for omstilling gjennom å presse på for å prioritere satsningsområder i samarbeidet med petroleumsnæringen som kan bidra til en omstilling.”

Konklusjon

NENT mener det er forskningsetisk uforsvarlig om petroleumsforskningens rammebetingelser og forskningsaktiviteter hindrer omstillingsprosesser, slik at FNs klimamål som, Norge har forpliktet seg til, ikke kan nås.

Spørsmål 1:

Hvilken status har uttalelsene til NENT?

Spørsmål 2:

Hvilke vurderinger er forskningsetiske og hvilke er etiske, evt. politiske?

Takk for oppmerksomheten!

De nasjonale forskningsetiske komiteene
Kongens gate 14
0153 Oslo

www.etikkom.no

